Sommarens lätta kappa

En ljuvlig kappa att möta sommaren i! Den är inte bara elegant och färgglad, utan också underbart lätt och behaglig att bära. Ni finner den hos Regent både rutig och enfärgad i rent ylle till priser

från **150:50**

REGENT

REGERINGSGATAN 27

Repar.-modet

Världsmärket på kvalitetsur

SMITHS CLOCKS

ASC

André Gides uppriktighet

PAUL CLAUDEL et ANDRÉ GIDE: Correspondance 1899—1926. Gallimard, 1.500 fr.

ANDRÉ GIDE: Journal 1942—1949. Gallimard, 420 fr.

ANDRÉ GIDE. *Foto Gullers.*

PAUL CLAUDEL

FÖRVANING har uttalats över att den franska litteraturens store gamle man, Claudel och Gide, lätit utge sin brevväxling medan de själva, och många av de i breven omtalade, ännu lever. Men breven, av vilka många gäller rena affärsfrågor och av av ringa intresse, innehåller knappast några märkliga avslöjanden eller intimiteter. Claudel har ingen anledning att genera sig över att hans suveräna egenrättfärdighet kommer till uttryck; enligt hans syn är det Gud och den katolska kyrkan som talar genom hans mun. Då han i ett brev från år 1903 i tro på vetenskapens bankrutt prisar lyckan att "med fulla lungor inandas den heliga natten, den välsignade okunnigheten", uttalar han blott privat vad han förkunnar offentligt. Endast på en punkt skulle mående kunna ha anledning att genera sig över att han låst "Vatikanens källare", inte blott uttrycker en ärlig indignation över Gides homosexualitet utan också uppmanar den felande att åtminstone hålla tyst om sina synder; han försvarar emellertid i ett följande brev uppmaningen med tanken "att det finns något som är oändligt mycket förhatligare än skenheten, och det är cynismen".

Ej heller Gide kan, efter så mycken öppenhet i motbrev och dagböcker, känna publiceringen av denna brevväxling som ett offer. I den mån breven innehåller bekännelser är deras innehåll redan känt, och självförsvaret inför Claudel är alltför starkt och gripande. Möjligen kan en alltför stor motsättning spåras mellan de varma ord som Gide i breven ägnar sin diktarkollega och den hårda karaktäristiken av samme man i några avsnitt av dagboken. Men sedan de gamla vännerna blivit ovänner och Claudel betecknat Gides dagbok som "ett oskrifligtens monument", kan inte heller denna synpunkt ha verkat återhållande.

Mer oroande från författarens egen synpunkt kan den senaste delen av Gides dagbok — från åren 1942—1949 — synas vara. Gide lämnar här ett nytt och slående bevis på sin till ordspråk vordna uppriktighet. Till de ting som skildras här den ljutträvärige författarens kärlekanstalt med en femtonårig arbetspojke; hans irritation dag efter dag under belägringen av Tunis över en lymmelaktig yngling i hushållet; hans respekt för den tyska militären och hans misstro till amerikanernas förmåga att sälet; hans aktning och sympati för Pétain. Ingen kan tvivla på dagbokens äkthet och på Gides ärlighet. Men ga måste vid läsningen säga sig att Gide än en gång bitit huvudet av skammen; andra bedömer som förhållandevis starkt engagerad. Därför tar sig dessa romaner — hur lysande de än är — för många på något sätt oäkta och ytliga; inte ens denna magistrala intelligens kan genomföra låtsleken. Det gäller "Den trånga porten" och "Pastoralsymfonin"; det gäller även en bekännelse- och uppbyggelsebok som "Numquid et tu?" Minst gäller det "Falskmyntarna", där många sidor påminner om den verklige Dostojevskij.

Ett egendomligt undantag finns från denna regel att inte bli fast i en åskådning. Det är "Corydon", försvaret för homosexualiteten, en bok som tryckte i ett fåtal exemplar redan före första världskriget, men offentliggjordes så sent som 1924. Gång efter annan återkommer Gide i sin senaste dagbok till denna skrift; den är, skriver han, "det mest betydande och det mest nyttiga av mina arbeten". Att publikationen av boken var en modig handling, därom kan alla vara överens. Men man är tillika förvånad över att denna bok skrivits av ideologihataren Gide. Något så svagt har knappast ens Barrès eller Maurras presterat. Homosexualiteten skildras som mänsklighetens ära: den är mer spontan än heterosexualiteten; den har utmärkt de stora och nobla skedena i folkens historia; den utbredda pederastin i Tyskland visar styrkan hos detta folk och måste inge oro för fransmännens möjligheter i ett kommande krig (skrivet omkring 1910): homosexualiteten bör bli regel för att framsteget skall tryggas. Då det gäller denna hjärtpunkt är all förmåga av kritisk analys hos Gide försvunnen.

Gides uppriktighet måste ses mot bakgrunden av hans attityd: hans avsky för stabilitet och hans homosexualism. När det gäller uppriktigheten finns en lucka: förhållandet till hustrun. Ideologiuffattningen företer det stora undantaget i "Corydon". Hur dessa företeelser skall kombineras kan man knappast blott spekulera över. Sannolikt är att något slags avveckling av de två stora sammanhängande problemen i Gides liv är förutsättningen för den serenitet, den självfallna och från all ostentation fria överlägsenhetskänsla som under de senaste årtiondena utmärker hans liv och författarskap.

HERBERT TINGSTEN

PERENNA VÄXTER

Perenna växterna, de fleråriga, är ett populärt folje. De ha kan vara "gammaldags" som pioner, stormhattar och riddarsporrar eller nyutlåsas av sådana dagboksanteckningarna: Gide talar om sin glädje, sin "djupt liggande optimism", sin trivsel i tillvaron, den ej genom undfallenhet och överdriven anspråkslöshet som han syndat. Då han avvisar all religiös tro, men tillika förklarar det vara de bästa människornas plikt att "skapa Gud" är det tydligt att han räknar sig själv till den elit som ägnar sig åt detta verk. Det är denna ovanliga säkerhet — eller bör man säga högmod eller självbetänkthet? — som möjliggör Gides svenlig uppgiftna ärlighet. Han är utan skuld — varför skulle han då inte vara frimodig?

Den "ideologi" som Gide förkunnat under de senaste årtiondena kan ses som en motvering för denna självtillräcklighet och denna självkänsla. Innan den berörs bör emellertid fastslås att det finns ett tomrum i Gides bekännelser: förhållandet till hustrun, som han gifte sig med i tjugufemårsåren och som dog först år 1938. Både i dagboken och i breven till Claudel talar han med en innerlighet som inte kan misskännas om sin kärlek till hustrun; då han är tyst om deras samliv innebär det, skriver han, "att på den brinnande plats där hjärtat sitter, finns det inte annat än ett tomrum". Denna förtegenhet gör att många drag i Gides livsyn förblir gåtfulla. Så uttalade han i ett brev till Claudel (1913) att han av hänsyn till hustrun inte kunde öppet erkänna sin homosexualitet; Claudela fråga varför Gide då i "Vatikanens källare" antydde homosexualiteten blev aldrig besvarad, och än egendomligare är det att Gide ett årtionde senare (alltså under hustruns livstid) i bok efter bok utan alla omsvep gick in på detta ämne. Viktigare är att hela Gides karaktär och utveckling förbli oklara och svårförståeliga på grund av tystnaden kring den förhärdelse som trots allt måste ha varit hans livs centrala upplevelse.

Mycket har skrivits om Gides "organiserade lek med äktet", hans "självförverkligande genom förnödring". Bäst kommer hans ståndpunkt — ty en ståndpunkt finns dock — från i boken om Dostojevskij samt i "Les nourritures terrestres". Gide kritiserar tanken på att lära känna sig själv. Den som försöker det "löper en stor risk — att finna sig själv". Detta innebär enligt Gide att betrakta någon del av jaget, respektive någon tendens till åskådning, såsom den väsentliga, den verkliga eller riktiga. Resultatet blir alltså självbegränsning, självstympning. Man börjar uppträda som en av Corneilles hjältar, "sätter upp ett ideal för sig, som visserligen är jaget, men jaget sådant man önskar det, sådant man vill tvinga det att vara — inte som det naturligt är, om det överlämnas åt sig självt". Man offrar "sanningen (dvs. äriigheten) för konsekvensen, för linjens renhet". Vad det gäller är att "vara sig själv", att godta det egna jaget — å ena sidan fel och brister, å andra sidan åsiktsväxlingar. Men från denna "teori" — en liten metafysik av samma valör som den motsatta uppfattningen — är steget kort till att i "synden" och förnödringen se "det sanna varat". Man måste göra vad som faller en in, och framför allt måste man ofta hysa åsikter för att bevisa att man är sig själv, för att inte förstelna. Denna handlingsregel tillämpar Gide även i detaljer; han är, skriver han, rädd för att ha rätt, och han anser tydligen även åsiktsändringar förnämda triviala ting (Pétain, amerikanernas duktighet) vara ett tecken på vitalitet.

Detta betraktelsesätt söker Gide utläsa hos Dostojevskij, och hans bok om denne blir därför, synes det, en bok om Gide själv — med Dostojevskij har den föga att göra. Det tvivel på Guds existens, det sökande efter en grund för moralen, den känsla av ånger och självförakt och den längtan efter frälsning och förklaring som ger Dostojevskijs böcker en så ohyggllig spänning — allt detta saknas hos Gide. Den Gud som Dostojevskij närmar sig i en blandning av vantro, skräck och vilja till underkastelse är i Gides tolkning en dörr till frigörelse av den egna personligheten, en givare av generell absolution för vad som varit och vad som skall komma, en helgelse av människan. Om någon har Gide sagt att Gud efter eget behåte — Gud blir en Gide utan hämningar, en metod för Gide att kasta alla hämningar åt sidan. Den som rost sig med att följa Stockholms parkavdelnings perenna växter i blomstergårdar och rabatter känner igen sorterna — författaren gör heller ingen hemlighet av att det är plantskolan ute vid Linnévartorpet som lånat ut modellerna.

Nitsellus är road av att ämne och berättar ingående så mycket som möjligt om de olika arterna. Inte bara vad som rör deras odling, utan också om hemland, släktskap och dylikt som man bör veta för att bli bekant med dem. Tycker man någon gång att han blir en aning mångordig, finns det möjlighet att vila sig i slutet av boken, där alla fakta lättöverskådligt och konsekvent är sammanförda i tabellform.

Nybörjaren skulle ha haft stor nytta av några fler planskisser än den ensamma på sid. 225; exempel på lämpliga kombinationer av färger och former, inte långa rabatter, utan små avsnitt med ett fåtal arter eller sorter som står varandra med sin samtidiga blomning eller avlöser varandra under årstidens växlingar. Den saken bör kunna ordnas i nästa upplaga, som väl inte låter vänta på sig? Får man komma med ytterligare ett önskemål, skulle det vara att utöka de gröna skuggväxterna. Även med risk att ändra undertiteln till exempelvis "110 perenna växter".

WALTER BAUER

Ingen JO-åtgärd i Strängnässtriden

JO har nu slutbehandlat f. rektorn Bertil Malmrots klagomål över skolöverstyrelsens handläggning av frågan om förlängt förordnande för honom som rektor vid Strängnäs läroverk.

Då generaldirektör Rosén och undervisningsrådet Lundblads inspektion av läroverket främst avsåg Malmrots utlovande av rektorstjänstet och hans undervisning, borde detta, uttalar JO, med hänsyn till dessa betydelse för frågan om utnämkt förordnande för Malmrot som rektor ha på ett tidigt stadium av inspektionen tydligt bort klargöras för Malmrot så att han fått tillfälle att till sitt eget förmån anföra även annat än vad inspektionen eljest gav anledning till. På grund av omständigheterna och "då skolöverstyrelsen i allt fall icke torde sakna fog för sin underlåtenhet att föreslå förlängt rektorsförordnande för Malmrot, förklarar JO bero vid detta uttalande.

Städernas Italien

ELLEN RYDELIUS har skrivit sin trettonde resehandbok, *17 italienska städer* (Bonnier, 16 kr.). Delvis bygger den på två av hennes tidigare guider — "8 x 8 Rivierastäder" och "8 italienska städer" —, men översynen har varit grundlig och mycket är helt nyskrivet. Särskilt avsnittet om Sicilien, som också utan tvivel är bokens friskaste parti.

Urval kan alltid diskuteras, men denna gång vore det mening slöst att göra invändningar. Med sina 464 sidor är boken så tjock den får bli för att bekvämt kunna bäras i handen; ändå är ingen av de 17 stadbeskrivningarna onödigt utförlig. Urvalsprinciperna är också den enda rimliga: att ta med just de städer dit den svenska turisttrafiken främst söker sig. Rivieran och Sicilien är de mest gynnade distrikten. Kvartetten Florens, Venedig, Milano och Neapel är ofrånkomlig förstås, Pisa, Assisi och Siena bör också till det svårare attraktiva. Men en idealisk resehandbok skall naturligtvis inte bara hålra till att uppfylla ligare nöta in en redan given repertoar. Avvikelser bör också uppmuntras, och den synpunkten har Ellen Rydelius inte tappat bort. Märkvärdigt vore det om inte hennes skildringar från Agrigento och Syrakusa skulle locka ut långt flera från vegetecandet i Taormina till en några dagars Sicilien-runt-resa. Och beskrivningarna av Verona och Ravenna, två städer som väl f. n. ligger utanför de gängse turistrutterna, är mycket förförisk.

Ett önskemål för framtiden vore att Venedig och Florens kunde brytas ut och behandlas i en bok för sig, de ligger ensamma bealag på en dryg tredjedel av utrymmet. Det är naturligtvis praktiskt taget att ha alling — utom Rom — i samma bok, men det är å andra sidan tråkigt att så många vackra och trivsamma städer inte skall få plats: Turin, Perugia, Orvieto, Viterbo, Bologna, Parma, Modena, Ferrara, Cremona för att nämna några av de viktigaste. Då är tiden, får man hoppas, också inne för Trieste. Att Sydtyrolen inte finns med antyder väl att svenskarna ännu inte hittat tillbaka dit; det var en annan sak när inresan till Italien gick över Brenner Men Merano och Bolzano kan nog lugnt se tiden an.

Att kontrollera myllret av sakuppgifter kan det inte vara tal om; det mesta är säkerligen riktigt, lika givet är att smärre felaktigheter inte har gått att undvika. Att hundh och middag i Italien skulle börja kl. 13 resp. kl. 20, exakt till på köpet, stämmer inte med signaturerna erfarenheter; det brukar gå en timme tidigare. Korrekt är inte heller att opera- och konsertsäsongen pågår mellan jul och påsk; så är det i varje fall inte alltid och överallt. Venedig har ingalunda 600.000 invånare, hälften kanske. Det enda verkligt graverande är emellertid karbildrerna på omslagets ytter- och innersidor: de upptar förkrigsränserna! Redan på 20-talet började kragstöveln på utsidan ser man att Istrien är inräknat, och kartan på insidan påstår att Fiume och Zara alltjämt är Italienska städer.

INGEMAR WILZELIUS

Byggnadskvoten bör höjas med 25 milj.

Livsmedelsindustrierna byggnadskvot för 1950, 17 milj. kr., är alldeles för knapp i förhållande till föreliggande behov, framhåller livsmedelskommissionen hos regeringen och yrkar att den skall höjas till 25 milj.

En undersökning som kommissionen gjorde i somras beträffande livsmedelsindustrierna gav vid handen att ovannämnda ram, som fastställdes på omkring 100 milj. kr. föreläg. Då den tilldelade kvoten i år rör sig om endast 17 milj. kr., är det uppenbart att mycket större svårigheter har uppstått att tillfredsställa även viktiga och brådskande framställningar.

Av den anvisade kvoten har till kommissionens förfogande ännu endast drygt 15 milj., och av dessa återstår nu endast cirka 2,5 milj. Härvid har dock ansetts att alla nödvändigaste behoven tillgodosetts, varvid ev. storgrossister — skåras som går låst på över 0,5 milj. kr. — endast ett fåtal kunnat komma ifråga.

En lokalavdelning av folkpartiet har vid möte bildats i Leyvik i Värmland. Ombudsman Axelsson i Karlstad höll därvid ett föredrag om aktuella riksdagsfrågor. (DN, Särfo.)

METERPROTOTYP EXPOFINESS, HELA 0,00256 MM FÖR KORT

En medelstor kaffebåna väger 12/100 gram. Om 60 ton kaffe kunde vägas upp med samma noggrannhet som kilogrammprototypen, skulle felvägningen inte bli större än 1 st. kaffebåna. Mätte man Stadshustornets höjd — 106 meter — med samma mått, skulle man komma exakthetem så nära som 0,02 millimeter. Detta och mycket annat får man lära sig på den utställning som på lördagen öppnades i kronprinsens närvaro till 100-årsminnet av Kungl. Mynt- och Contrellverkens överflyttning till Owenska tomten vid Hantverkargatan.

Just de svenska riksprototyperna för meter och kilogram är kanske största fenomen på utställningen, där de nu får första gången visas för allmänheten, för säkerhets skull vilande på rött hyvede i att förvaringsvaiv bakom fönster och halvstängd kassaskåpsdörr. Uppriktigt sagt är emellertid metern 0,00256 mm för kort, men det märks knappast. I sammanhanget får man se gången från de internationella prototyperna i Paris över alla "likare" fram till gällande mått och vanliga handelsredskap, via aln och fot och skålpund. Andra dyrgripar är exempelvis 1759 och 1855 års riksdlaser.

Utställningen, som anordnats i samarbete med Nationalmuseum, Nordiska museet, Stadsmuseet, Historiska museet och Tekniska museet, ger först en bild av verkets organisation, dess olika belägenhet i Stockholm alltifrån medeltiden, med som illustration bl. a. originalritningar av Tessin d. ä. Dr Göta Selling, som har ansvar för kurirsen, glömmer inte att påpeka att staketet kring Kungsholms kyrka göts här på tomten och skänktes till församlingen av Samuel Owen, dock innan han gick i konkurs.

I avdelningen för probering visar antikvarie Nils Ludvig Rasmusson gamla redskap för guldsmedsarbeten, Sveriges kvinnors lysningspresent till kungen och drottningen 1882, och vidare lär han bort bar det går till att göra mynt, man ser också en s. k. räfsercringsmaskin i verksamhet. Aldsta myntet i Stockholm är daterat 1510, för den händelse någon inte vet det, upplyser myntdirektör Torsten Svensson.

I en av monstrerna får man fällt hundra år i hundra medaljer. Oscar I och Jenny Lind inleder, följer t. ex. 1860 års belöning för rovdjursfångst, det nya Stockholms grundläggning 1870, Uppsala universitets 400-årsjubileum 1877, utgivande av "Röda rummet" kungar annat förvallning. "Eskilstunatornet" Westerlund. Luftbevakningen på 1940-talet och minnesmedaljen av K i:s indragning. Till publiket har också prägiats en minnesmedalj, utförd av gravör Leo Holmgren, och med anledning av kronprinsen-regentens besök hade enligt gammal tradition prägiats en särskild besöksmedalj. Och just på lördagen, slutligen, nåkom boken "Kungliga Myntet 1850—1900". Oppet under maj.

Kronprinsen studerar medaljer i en monter på Myntverkets jubileumsutställning.

Barn på slottsbesök får nya instruktioner

Riksmarskalksämbetets klagomål över ofog och skadegörelse vid skolbesök på Gripsholms slott har föranlett skolöverstyrelsen att utfärda anvisningar för skolbesök på slott, museer och andra samlingar.

För lärarpersonalen framhålles särskilt angelägenheten av att lärjungarna före gruppbesöken erinras om vikten av att för besökare givna föreskrifter och anvisningar noga följes och att ett hyfsat och korrekt uppträdande iakttas. Varje besöksgrupp bör stå under ansvarig lärares ledning under hela besöket, och läraren bör särskilt övervaka att skadegörelse icke äger rum. Antalet elever under en lärares ledning bör vid besök på platsr där stora värden kan äventyras begränsas till 30—35.

Barnpsykiaterförening granskar "Grunden"

GOTEBORG, söndag.

TT. Medicinalstyrelsen kommer, enligt Västgöta-Demokraten, att nästa år de närmaste dagarna slå da är Söderlings i Borås inlaga om bishop Giertz bok "Grunden". På remiss till Barnpsykiatriska föreningen.

Sedan ärendet behandlats där kommer styrelsen att ta ställning i frågan och göra sitt uttalande. Vilka åtgärder styrelsen i så fall kommer att föreslå, om den ställer sig på dr Söderlings linje, är ännu för tidigt att yttra sig om.

Försvarsexpo i Boden, ÖB inviger

BODEN, lördag.

TT. Överbefälhavaren, general Jung, håller invigningstalet vid öppnandet av en försvarsutställning i Boden den 29 augusti. Utställningen, som förlägges till läroverket och pågår till 29 augusti, kompletteras med förevisningar på 1 19:s exercisfält, varvid även civilförvaret medverkar. I samband med utställningen invigs det nya garnisonsmuseet.

Moskvadémarche för båtprejning

Svenska ambassaden i Moskva gjorde, enligt telegram till TD, på torsdagen den tidigare behådade drabbningen till ryska regeringen med anledning av inforceraret med fiskebåterna "Marion" och "Larex" samt prejningen av "Larex" vid Gotland. På utrikesdepartementet avvaktar man nu rapporter i frågan.

Låg Ni vaken i natt?

Ni vet hur det är — man har bekymmer för morgondagen och förlorar många timmars välförtjänta sömn genom enbart grubbel. Dale Carnegies bok "HUR MAN ÖVERVINNER BEKYMMER OCH BLIR VAN MED LIVET" hjälper Er bl. a. att besegra detta onda. 100.000-tals människor har haft nytta av denna bok — den kan även hjälpa Er. "Det är den bästa populärvetenskapliga bok jag någonsin läst", skrev Dr med. Paul Reiter i Köpenhamn.

Send kupongen — ej pengar!

Till ..... bokhandel eller Bokförlaget KULTUR, Stockholm Va. Var god sänd mot postförskott och porto

ex. av Dale Carnegie: "HUR MAN ÖVERVINNER BEKYMMER OCH BLIR VAN MED LIVET". 7:—, inb. 10.—. (Stryk det som ej önskas.)

Namn .....

Adress .....

svensk, stark 25-åring . . .

har bygget eget hus-

flyttat och får nytt telefonnr 59 01 25

postadressen är endast Johannishov

Järnvägsadress som förut Stockholm SO

AKTIEBOLAGET **VASA** *lampan*

HUDDINGEVÄGEN 113

Gustaviansk salongsmöbel

En elegant salongsgrupp för ett kulturerat hem och därtill en av de få som genom sitt nätta format är synnerligen lättplacerad finner Ni hos Auktionshallen på Nybrogatan 11. I vår möbelhall som ligger bekvämt till i centrum — endast ett stenkast från Nybroplan — finns också mycket att välja på i moderna möbler, stilmöbler, ljuskronor och spoglar. Och har Ni speciella önskemål så diskutera dem gärna med våra arkitekter. Om så önskas ordnas bekväma betalningsvillkor.

Just nu utställes i Nordiska Galleriets regi konstverk av ett flertal svenska konstnärer. Passa på och se den samtidigt.

AUKTIONSHALLEN

Nybrogatan 11

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.